

HET IS ONS GEHEIMPJE...

Eén van de meest verschrikkelijke geheimen die een gezin kan bewaren, is incest:
"Als je dit tegen mama zegt, moet papa naar de gevangenis en wordt mama ook boos op jou." Officier van Justitie Pascale Bruinen ziet het verwoestende effect van dichtbij.

Ik kijk eens goed naar het gezelschap dat voor mij zit, op de bank in de slachtofferkamer. Een jongen van veertien en een meisje van dertien, broer en zus, met hun moeder en iemand van Slachtofferhulp. De jongen is een beetje verlegen en schuift ongemakkelijk heen en weer. Zijn zus trekt mijn aandacht door haar kunstmatig glimmende haren, die haar gezicht op een onnatuurlijke manier omlijsten. Het is overduidelijk dat ze een pruik draagt. Ze kijkt me met zo'n verloren blik in haar ogen aan, dat ik even bevangen word door een triest gevoel. Een gevoel dat ik meteen weer van me afzet, want ik moet een gesprek met hen houden ter voorbereiding op de zitting van de meervoudige strafkamer. Ik doe een beroep op mijn professionele houding: vriendelijk, meelevend en zakelijk.

"Allereerst wil ik graag weten hoe het nu met jullie gaat, want dat is het belangrijkste", open ik het gesprek, terwijl ik voor moeder een kopje koffie inschenk. De kinderen hebben een glas water. Omdat geen van beide kinderen iets zegt, neemt moeder het woord. "Het gaat met allebei niet goed. Dennis volgt therapie bij een psycholoog. Hij heeft geregeld woede-uitbarstingen, slaapt maar een paar uur per nacht en kan zich heel slecht concentreren.

En Sara heeft zo veel stress en verdriet, dat ze haar haren uittrekt. Het is zelfs zo erg dat ze nu een pruik moet dragen, waar ze zich verschrikkelijk voor schaamt. Ze heeft ook het idee dat het haar schuld is, dat haar vader nu vastzit." Moeder kijkt naar haar dochter, die op haar beurt naar de grond kijkt. Ik zie de tranen van het meisje via haar wangen op haar T-shirt druppelen.

Zwijgend reik ik haar een Kleenex aan, waarbij ik haar even een zacht kneepje in haar schouder geef. "Ik wil dat je weet dat het niet jouw schuld is, Sara. De enige die hier schuld aan heeft, is jouw vader. Hij heeft met jou en je broer jarenlang dingen gedaan die een vader niet mag doen met zijn kinderen. Daarvoor verdient hij straf. Een vader is er om je altijd te beschermen. Bovendien is hij fout geweest door tegen jullie te zeggen dat dit jullie geheimpje was en je dit aan niemand mocht vertellen, ook niet aan jullie moeder. Daardoor heeft hij er zo lang mee door kunnen gaan. Ik zeg in dit soort zaken altijd dat er twee soorten geheimen zijn. Leuke geheimen, bijvoorbeeld als je zelf een cadeautje hebt gemaakt voor Moederdag. En akelige geheimen, als er dingen gebeuren waarvan je ergens voelt dat die niet goed zijn, waar je niet om kunt lachen en die voor jou pijnlijk of vervelend zijn."

Ineens vraagt Sara: 'Moet papa lang naar de gevangenis?' Ze bijt op haar onderlip. Meer tranen. 'Ik vind het zielig voor hem'

Ik probeer oogcontact met allebei te krijgen, maar ze kijken me niet aan. "Ik begrijp dat het heel moeilijk voor jullie is", vervolg ik, "maar jullie moeten er op voorbereid zijn dat jullie vader op de zitting nog steeds zal ontkennen dat hij jullie misbruikt heeft. Het kan zelfs zijn dat hij of zijn advocaat in de zaal zal zeggen dat jullie gelogen of alles verzonnen hebben." "Maar dat is niet zo", zegt de jongen ineens, bijna met stemverheffing van boosheid. "Het is allemaal waar, het is echt gebeurd!" Ik hoor de vertwijfeling in zijn stem. "Ik geloof jullie", zeg ik rustig. "Er is voldoende bewijs om jullie vader veroordeeld te krijgen. Ik beloof dat ik daarvoor mijn uiterste best zal doen. Want hij moet leren dat hij fout geweest is en hij moet ook weten wat hij daarmee bij jullie heeft aangericht." Ik kijk van de een naar de ander. De kinderen staren zwijgend voor zich uit.

In gedachten ga ik terug naar de gedetailleerde verklaringen die ze in een speciale, kindvriendelijke verhoorstudio hebben afgelegd over welke seksuele handelingen ze allemaal hebben moeten ondergaan. Dennis vanaf zijn 9^e tot zijn 13^e en Sara vanaf haar 10^e tot haar 12^e. Hun moeder heeft er nooit iets van meegekregen. Ik geloof haar, want de eerste tijd wachtte vader telkens totdat zij vertrokken was naar haar werk. Daarna zijn ze gescheiden en woonden ze apart. Maar omdat ze de kinderen ondanks een vervelende echtscheiding nooit weg heeft willen houden bij hun vader, kon het misbruik voortduren. Nu heeft ze daarover een groot schuldgevoel. Net als ik denk dat we klaar zijn en wil afronden, vraagt Sara ineens: "Moet papa lang naar de gevangenis?" "Als alles bewezen wordt, zal hij inderdaad een aantal jaren in de gevangenis moeten blijven", zeg ik naar waarheid. Sara bijt op haar onderlip. "Vind je dat moeilijk?" Meer tranen. "Ik vind het zielig voor hem", zegt ze. Vanuit mijn ooghoeken zie ik dat Dennis snel met een vuist in zijn ogen wrijft. Hij houdt zijn lippen zo stijf op elkaar, dat ze een dunne streep vormen. Ik voel medelijden met deze kinderen en hun moeder, die nu gedrieën hand in hand op de bank zitten.

Twee dagen later zit ik met mijn toga aan achter mijn lessenaar in de zaal. Ik zie moeder met Dennis en Sara zitten, op de eerste rij. Ik geef een bemoedigend knikje in hun richting, ten teken dat ik ze sterkte wens. Ik hoor het bekende geluid van voetstappen op de aluminium trap achter de deur die naar het cellenblok

leidt. De parketpolitie brengt de verdachte naar binnen. Op hetzelfde moment hoor ik twee gesmoorde kreten. "Papaaa!" Ik zie dat Dennis en Sara allebei tegelijk in huilen uitbarsten.

Papa vertrekt geen spier. Na een snelle blik in hun richting draait hij zich zonder iets te zeggen om en kijkt strak naar de drie rechters, die recht voor hem op een verhoging zitten. Vanaf mijn plek kan ik alleen maar toekijken hoe de beide kinderen snikkend hun verdriet uiten. Moeder zit er verslagen naast. De mevrouw van Slachtofferhulp geeft zakdoekjes aan.

Tijdens de zitting blijkt dat papa inderdaad alles ontkent. Hij zegt dat hij het niet gedaan heeft. Dennis en Sara hebben in hun aangiftes gelogen. Desgevraagd weet hij niet aan te geven waarom zijn kinderen, die nog steeds van hem houden, alles van a tot z verzonnen zouden hebben.

De voorzitter van de rechtbank leest de slachtofferverklaringen voor, waarin beschreven staat welke last

Dennis en Sara allebei hebben gehad, en nog steeds hebben, van het jarenlange misbruik. Gevraagd naar een reactie hierop, zegt hij letterlijk: "Zij zijn hier niet het slachtoffer, dat ben ik. Ik wil mijn kinderen niet meer zien." Even is het doodstil in de zaal. Meteen erna voel ik een golf van verontwaardiging door de publieke tribune gaan. Er wordt heftig gefluisterd. Op de eerste rij worden nu tranen met tuiten gehuild. Dan krijg ik het woord.

Ik begin met te zeggen dat er in zedenzaken zelden ooggetuigen zijn. Dat een rode draad is dat alles geheim moet blijven: "Als je dit tegen mama zegt, moet papa naar de gevangenis en wordt mama ook boos op jou." En dat het voor slachtoffers vanwege de intieme details en gemengde gevoelens van schaamte en loyaliteit een grote stap is om aangifte te doen, zeker als deze tegen de eigen ouder is gericht. De kinderen ►

'Hij heeft met jou en je broer jarenlang dingen gedaan die een vader niet mag doen met zijn kinderen. Een vader is er om je altijd te beschermen'

De parketpolitie brengt de verdachte naar binnen. 'Papaaa!' Ik zie dat Dennis en Sara allebei tegelijk in huilen uitbarsten. Papa vertrekt geen spier

hebben ieder een uitgebreide verklaring over de details van het misbruik afgelegd in de verhoorstudio van de politie en bij de rechter-commissaris. Sara verklaart dat ze gezien heeft dat Dennis vaker met zijn vader mee moest naar de slaapkamer, waarbij vader haar waarschuwde dat ze niet naar binnen mocht komen. Andersom verklaart Dennis dat hij gezien heeft dat zijn zusje geregeld mee moest met papa en dat dan de deur dichtging. Ik houd de rechtbank voor dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat ze hierover liegen.

Dat de kinderen niet bang waren voor hun vader, komt omdat ze niet beter wisten. Ze groeiden immers op met een situatie die zij als normaal beschouwden. Pas na jaren van noodgedwongen stilzwijgen in verband met 'hun geheimpje' hebben ze tegen elkaar durven zeggen wat papa met hen deed en hebben ze het erna samen, met horten en stoten, aan mama verteld. Die deed vervolgens namens de kinderen aangifte.

Ik kijk de verdachte aan en zeg het hem aan te rekenen dat hij tot op de dag van de zitting geen openheid van zaken geeft en de verantwoordelijkheid helemaal van zich afschuift. Hij neemt nu zelfs de slachtofferrol op zich en maakt zijn eigen kinderen uit voor leugenaars. Hierdoor zullen Dennis en Sara blijven worstelen met de gebeurtenissen en kunnen zij niet beginnen aan de verwerking ervan. Daarnaast neem ik hem kwalijk dat hij door zijn gedragingen zijn eigen kinderen heeft geplaatst in een positie waarin ze verscheurd worden door loyaliteitsgevoelens. De psychische gevolgen zijn groot.

In verband met de lange duur van het misbruik, het feit dat zijn twee eigen kinderen slachtoffer zijn en de ernst van de gevolgen voor Dennis en Sara, eis ik een gevangenisstraf van vijf jaar. De advocaat pleit voor

Tijdens de zitting ontkent papa alles, Dennis en Sara hebben gelogen. 'Zij zijn hier niet het slachtoffer, dat ben ik. Ik wil mijn kinderen niet meer zien'

vrijspraak, omdat er in zijn ogen geen sprake kan zijn van wettig en overtuigend bewijs. Daartoe benadrukt hij dat verdachte de feiten ontkent en dat het gek is dat de kinderen nog zo veel om hun vader geven, als hij ze inderdaad misbruikt zou hebben. Dat maakt hun verklaringen onbetrouwbaar, zo zegt hij. Om daar aan toe te voegen dat hun verklaringen "misschien zijn ingegeven door anderen of verzonnen zijn, dit gebeurt namelijk wel vaker".

Twee weken later spreekt de rechtbank de verdachte vrij

van alle feiten en komt vader meteen op vrije voeten. De rechtbank stelt dat er met de verklaringen van de slachtoffers weliswaar wettig bewijs voorhanden is, maar niet overtuigend. Daarbij baseert de rechtbank zich op het gegeven dat verdachte ontkent, er geen ooggetuigen waren en dat niemand in de omgeving van de kinderen gemerkt heeft dat het misbruik zich langdurig heeft afgespeeld.

Omdat ik het niet eens ben met dit vonnis, stel ik hoger beroep in bij het Gerechtshof. Dat veroordeelt de verdachte vervolgens alsnog voor alle ten laste gelegde feiten, conform mijn eis, tot vijf jaar gevangenisstraf. Het Hof geeft aan geen reden te hebben om te twifelen aan de betrouwbaarheid en juistheid van de door de kinderen afgelegde verklaringen. Deze zijn betrouwbaar en consistent, en dus bruikbaar voor het bewijs. Het Hof merkt nog op dat de verdachte de lichamelijke en geestelijke integriteit van zijn jonge kinderen op ernstige wijze heeft geschonden.

Daarnaast verwijt het Hof hem dat hij zeer ernstig misbruik heeft gemaakt van het vertrouwen dat de slachtoffers in hem, hun vader, mochten stellen.

Hiermee ben ik tevreden en ik bel moeder om te informeren hoe het nieuws is aangekomen.

"De kinderen zijn erg blij dat de nieuwe rechters hen wel geloven", zegt ze. "Maar ze zijn toch verdrietig dat hun vader nu terug naar de gevangenis moet. Hij had net zijn leven weer opgepakt."

Beroepshalve weet ik dat het recht gezegevierd heeft. Waarom is het dan, dat een stemmetje in mij zich desondanks afvraagt of Dennis en Sara dat ook zo zien? Ik sluit het dossier, en deze keer voorgoed. Maar met gemengde gevoelens. 🍷

In verband met de privacy van de betrokkenen zijn Dennis en Sara gefingeerde namen.